

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie L. K.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 5 sierpnia 2024 r.

wniosku oskarżyciela subsydiarnego Stowarzyszenia S. o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć sędziego SN Antoniego Bojańczyka od rozpoznania sprawy II KK 209/23.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego Stowarzyszenia S. złożył kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 września 2022 r. w sprawie IX Ka 815/22. Kasacja w tej sprawie została przydzielona (w wyniku rozpoznania wcześniejszych wniosków o wyłączenie sędziów) SSN Antoniemu Bojańczykowi. W dniu 26 lipca 2024 r., zgodnie z postanowieniem z dnia 23 lipca 2024 r. sygn. I NWW 161/24, przekazano Izbie Karnej Sądu Najwyższego według właściwości wniosek oskarżyciela subsydiarnego Stowarzyszenia S. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Antoniego Bojańczyka.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, w swoim wniosku o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka od rozpoznania sprawy kasacyjnej, wskazał na uzasadnione

wątpliwości co do jego bezstronności, które to wątpliwości łączą się z ryzykiem uznania w przyszłości, że w sprawie wystąpiło uchybienie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady sądu. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że Antoni Bojańczyk został powołany do orzekania w *„zlikwidowanej Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższych w dniu 10- października 2018 r., na skutek podjęcia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa - ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) co jest Sądowi Najwyższemu wiadome z urzędu. Ta okoliczność stanowi podstawę do przyjęcia, że taki tryb powołania sędziego przesądza o braku jego bezstronności w aspekcie instytucjonalnym i pozwala na sformułowanie domniemania braku bezstronności”*. Ponadto zauważono, że przed zatrudnieniem w Sądzie Najwyższym Antoni Bojańczyk był adwokatem i prowadził własną praktykę. W związku z tym, że adwokaci, w tym mec. Bojańczyk, przystąpili do konkursów przed wadliwie ukształtowaną Krajową Radą Sądownictwa, we wrześniu 2018 Naczelna Rada Adwokacka, która w sierpniu 2018 przyjęła uchwałę, że udział adwokatów w naborze do Sądu Najwyższego *„stoi w sprzeczności z wartościami, jakimi kieruje się adwokatura”*, odwołała mec. Bojańczyka z funkcji członka kolegium redakcyjnego „Palestry”. Takie stanowisko samorządu adwokackiego, do którego przynależał przed zajęciem stanowiska w Sądzie Najwyższym wskazuje, że jest to osoba o wątpliwych kwalifikacjach etycznych do zasiadania w Sądzie Najwyższym. Antoni Bojańczyk musiał mieć świadomość sytuacji prawnej co do poważnych wadliwości procedury nominacyjnej spowodowanej kształtem Krajowej Rady Sądownictwa, ale akt powołania przyjął, a następnie orzekał w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. W kontekście oceny statusu tej Izby jako sądu, wnioskodawca odwołał się do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska - Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 oraz 57511/19). Wskazał we wniosku, że jeżeli Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest sądem przewidzianym przez ustawę, to podjęcie czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym – Izbie Karnej przez sędziego Antoniego Bojańczyka na podstawie decyzji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nastąpiło bez

dochowania wymogów określonych z art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Tymczasem Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu. Podkreślono, że akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu a akty nominacji na stanowiska w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Także i te względy uzasadniają stwierdzenie o braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem takiej osoby.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek złożony przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego o wyłączenie sędziego SN Antoniego Bojańczyka od rozpoznania sprawy zainicjowanej jego kasacją jest oczywiście zasadny.

Bez wątpienia, okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego SN przez A. Bojańczyka w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. prowadziłyby, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jego udziałem będzie sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika zarówno z dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i Sądu Najwyższego (por. orzeczenia ETPC w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga 43447/19, Dolińska – Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga 49868/19 oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga 1469/20; uchwała połączonych trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/2020, OSNK 2020, z. 2, poz. 7; uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 13 października 2021 r. II KO 30/21; z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22; z dnia 27 lutego 2023 r., II

KB 10/22). Wobec faktu, że szeroką argumentację w tym zakresie zawarto w uzasadnieniach tych orzeczeń ponowne jej przytaczanie jest zbędne, tym bardziej, że obecny skład Sądu Najwyższego w całości argumenty te podziela i uznaje je za własne. Już zatem ta okoliczność, z uwagi na wystąpienie skarżącego, który domaga się wyłączenia sędziego A. Bojańczyka od rozpoznania sprawy, musi skutkować wyłączeniem tego sędziego od rozpoznania sprawy kasacyjnej, tak aby Polska nie ponosiła odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, co jest bardzo prawdopodobne uwzględniając dotychczasową linię orzeczniczą ETPC.

Dodatkowo trudno nie dostrzec, że rację ma wnioskodawca o ile wskazuje, iż „przeniesienie” A. Bojańczyka do Izby Karnej z Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych – w drodze decyzji Pierwszego Prezesa SN – może być skutecznie kontestowane jako sprzeczne z Konstytucją RP, oczywiście dopiero wówczas, gdy zostanie przywrócone prawidłowe działanie Trybunału Konstytucyjnego. Wskazywano już bowiem w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że „przeniesienie” decyzją Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego osób z organu, który nie był nigdy sądem (chodziło o Izbę Dyscyplinarną SN), do Izby Karnej stoi w sprzeczności z art. 179 Konstytucji RP (np. postanowienia SN w sprawach II KK 531/22; I KK 85/23, II KK 479/22). W kontekście Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wskazano już także, że organ ten nie jest sądem w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC oraz art. 267 TFUE (por. wyrok ETPC z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek – skarga nr 49868/19 oraz 57511/19 oraz wyrok TSUE z dnia 21 grudnia 2023 r. C- 718/21), co oznacza, iż jej status jest tożsamy ze statutem Izby Dyscyplinarnej, a zatem także przenoszenie osób z tego organu do Izby Karnej nie czyni z takiej osoby sędziego Izby Karnej (por. szeroko w tej materii postanowienie SN z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23; a także postanowienie SN z dnia 8 maja 2024 r., I KO 25/24).

Mając powyższe na uwadze koniecznym stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu A. Bojańczyka od rozpoznania sprawy II KK 209/23.

Sprawa ta nie powinna trafić do żadnego z sędziów powołanych do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze.

[J.J.]

[ms]